

PRÍPRAVA OBYVATEĽSTVA NA SEBAOCHRANU A VZÁJOMNÚ POMOC

Hlavná téma na rok 2017: „**Ako sa zachovať v prípade ohrozenia únikom nebezpečných látok**“

Sme svedkami rozvoja priemyslu a hospodárstva, zavádzania moderných technológií do spôsobu spracovania, skladovania i prepravy nebezpečných látok, ktoré svojimi účinkami ohrozujú životy, zdravie ľudí a môžu poškodzovať aj životné prostredie.

Zdroje a miesta nebezpečenstva vzniku mimoriadnej udalosti v dôsledku úniku chemických nebezpečných látok na teritóriu okresu Galanta, kde môže prísť k ohrozeniu životov, zdravia a majetku obyvateľov

Zdroj / Názov nebezpečnej látky	Ohrozené obce
Jadrové zariadenie V2 Jaslovské Bohunice / Rádionuklidy	Šalgočka, Zemianske Sady, Vinohrady a Sereď Trvanie: dlhodobé - v závislosti od dekontaminácie resp. počasu rozpadu rádionuklidov
Duslo a.s. Šaľa, / Amoniak (Čpavok)	osada Štrkovec v k. ú. Šoporňa
Mraziarne a.s. Sládkovičovo / Amoniak (Čpavok)	Mesto Sládkovičovo
Hubert J.E. s.r.o., Sereď / Amoniak (Čpavok)	lokálne stacionárne zdroje neohrozujúce trvale obývané zastavané územie príslušných obcí
Logistické centrum Lidl Sereď / Amoniak (Čpavok)	
ZsVS a.s., - Čerpacia stanica Jelka / Chlór	
Termálne kúpalisko Galandia Galanta / Chlór	
Termálne kúpalisko Horné Saliby / Chlór	
Termálne kúpalisko Vincov les / Chlór	

Amoniak (čpavok)

Je bezfarebný plyn, alebo kvapalina charakteristického dráždivého, ostrého štiplavého zápachu. Pri uvoľnení z nádrží alebo pri odparovaní tvorí veľké množstvo studenej hmly - **ťažšie ako vzduch**. Pôsobením vysokej teploty sa môže vznietiť. Je vysoko rozpustný vo vode, vo vodnom roztoku tvorí silno leptavú výbušnú zmes a je málo horľavý.

Charakteristika možného ohrozenia zdravia :

Kvapalina aj plyn silno dráždi a leptá oči, dýchacie cesty, pľúca, sliznice i pokožku. Spôsobuje dráždivý kašeľ a kŕče, ktoré môžu viesť až k uduseniu. Po styku pokožky s kvapalinou môže vyvolať silné omrzliny. Nadýchnutie vyššej koncentrácie má smrteľné účinky.

Prvá pomoc:

Postihnutého preneste alebo vyveďte na čerstvý vzduch, uložte ho do stabilizovanej polohy a uvoľnite mu tesné súčasti odevu. Pri zástave dychu okamžite podajte umelé dýchanie. Postihnuté miesta na tele hneď opláchnite vodou a pokryte ich sterilným obvazom, natrite omrznuté miesta, zasiahnuté oči vyplachujte nekontaminovanou vodou asi 10 – 15 minút smerom od nosa. Odstráňte kontaminovaný odev. Postihnutého nesmiete nechať prechladnúť a musí byť v kľude.

 112 Privolajte lekársku pomoc. **155** / **Zákaz fajčenia!!!**

Je žltozelený, nehorľavý plyn štiplavého zápachu, **ťažší ako vzduch**, jedovatý a žieravý, pri styku s vlhkým vzduchom tvorí hmlu (reaguje s vodnou parou). V kvapalnom skupenstve je slabo zažltnutá kvapalina. **Zlučuje sa takmer so všetkými prvkami, prudko s organickými látkami!!!**

Charakteristika možného ohrozenia zdravia :

Nadýchnutie chlóróm vedie k silnému inhalačnému zasiahnutiu (ťažké poleptanie slizníc, dýchacích ciest, pľúc a očí). Vyvoláva pocit dusenia. Pri silných koncentráciách dochádza až k poleptaniu pľúcnych tkanív. Jeho účinky môžu mať omeškanie až dva dni. Môže vyvolať aj podráždenie pokožky. V kvapalnom skupenstve môže spôsobiť omrzliny.

Prvá pomoc:

Postihnutého preneste alebo vyveďte na čerstvý vzduch, uložte ho do stabilizovanej polohy a uvoľnite mu tesné súčasti odevu. Pri zástave dychu okamžite podajte umelé dýchanie. Postihnuté miesta na tele hneď opláchnite vodou a pokryte ich sterilným obvazom, natrite omrznuté miesta, zasiahnuté oči vyplachujte nekontaminovanou vodou alebo 3% roztokom z jedlej sódy, asi 10 – 15 minút smerom od nosa. Odstráňte kontaminovaný odev. **Pri poskytovaní pomoci používajte ochranné prostriedky!!!** Postihnutého nesmiete nechať prechladnúť a musí byť v kľude.

☎ 112 Privolajte lekársku pomoc. ☎ 155 / Nepodávajte tekutiny!!! / Zákaz fajčenia!!!

Improvizovaná ochrana dýchacích ciest a povrchu tela

Najjednoduchším spôsobom, ako sa môžeme chrániť proti nebezpečným chemickým látkam, rádioaktívnemu prachu a čiastočne aj proti niektorým nebezpečným biologickým prostriedkom, je použitie improvizovaných prostriedkov individuálnej ochrany, ktoré sú určené najmä na ochranu dýchacích ciest a očí. Výhodou je, že si ich môžeme sami z vlastných zdrojov rýchlo upraviť a použiť najmä pri:

- ♦ úniku z priestoru zamoreného nebezpečnou látkou,
- ♦ presune osôb do úkrytov,
- ♦ prekonávaní zamoreného priestoru,
- ♦ evakuácii obyvateľstva.

Ochrana hlavy

Odporúča sa použiť čiapky, šatky, šály, cez ktoré je vhodné natiahnuť kapucňu, prípadne nasadiť ochrannú prilbu. Najvhodnejším spôsobom ochrany úst a nosa je prekrytie týchto častí kusom flanelovej tkaniny alebo froté uterákom mierne navlhčeným vo vode, vodnom roztoku sódy alebo kyseliny citrónovej. Oči chránime okuliarmi uzavretého typu (potápačské, plavecké, lyžiarske a podobne). Vetracie prieduchy na okuliároch prelepíme lepiacou páskou.

Ochrana trupu

Všeobecne platí zásada, že každý druh odevu poskytuje určitú mieru ochrany, pričom väčší počet vrstiev zvyšuje koeficient ochrany. Na ochranu môžete použiť dlhé zimné kabáty, bundy, nohavice, kombinézy, šuštiakové športové súpravy. Použitie ochranné odevy je nutné dostatočne utesniť na krku, rukávoch a nohaviciach. Netesené zapínanie a rôzne nežiaduce trhliny v odevu je nutné prelepiť lepiacou páskou. Ku všetkým ochranným odevom je vhodné použiť nepremokavý plášť (napr. plášť do dažďa) alebo plachtu prehodenú cez hlavu.

Ochrana rúk a nôh

Veľmi dobrým ochranným prostriedkom rúk sú gumené rukavice. Pre ochranu nôh sú najvhodnejšie gumené a kožené čizmy, kožené vysoké topánky. Pri použití nízkych topánok je vhodné zhotoviť si návleky z igelitových vrecúšok alebo tašiek.

Pri použití improvizovanej ochrany je potrebné dodržiavať nasledujúce zásady:

- ♦ celý povrch tela musí byť zakrytý,
- ♦ všetky ochranné prostriedky je nutné čo najlepšie utesniť,
- ♦ na dosiahnutie vyšších ochranných účinkov kombinujte viac ochranných prostriedkov, alebo použite odev v niekoľkých vrstvách.

